

ФОРМУВАННЯ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗАСОБАМИ КЛАСИЧНОГО ТАНЦЮ

Альона Ускова, Лілія Червонська

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Анотація:

У статті досліджено змістову наповненість формування хореографічної культури творчої особистості майбутніх хореографів засобами класичного танцю. На підставі вивчення науково-методичної літератури уточнено зміст поняття «хореографічна культура творчої особистості», під яким розуміється процес загальної хореографічної підготовки: розвиток творчих здібностей і виконавської діяльності особистості жанрами хореографічного мистецтва. Проаналізовано теоретичні праці вітчизняних і зарубіжних науковців і з'ясовано, що навчання класичного танцю майбутніх фахівців є одним із найважливіших та необхідних жанрів у формуванні творчої особистості хореографа. Спираючись на систему загальних функцій мистецтва, визначено функції досліджуваного феномену в їх сукупності (креативна, сугестивна, гедоністична та виконавська). З'ясовано, що для успішного опанування студентами дисципліни «Теорія та методика викладання класичного танцю» слід застосовувати такі науково-методологічні підходи: 1) аксіологічний, який передбачає створення морально-естетичних цінностей і мистецьких традицій хореографічної освіти; 2) культурологічний, що передбачає висвітлення українського хореографічного мистецтва, яке вплинуло на виконавську діяльність видатних хореографів і зміст художньо-педагогічної діяльності митців; 3) когнітивний, який впливає на формування хореографічних навичок і вмінь, а також на адекватну самооцінку і поведінку творчої особистості; 4) інноваційний, що передбачає нетрадиційне використання форм, методів і прийомів у навчальному процесі; 5) діяльнісний, який створює спрямованість професійної підготовки майбутнього хореографа на успішну практичну діяльність, а також самоосвіту і творчу самореалізацію. Узагальнюючи викладене вище, можемо твердити, що формування хореографічної культури творчої особистості засобами класичного танцю є своєрідним процесом, який формує у майбутніх хореографів професійні знання, вміння і навички за допомогою особливих пластичних вправ.

Ключові слова:

хореографічне мистецтво; хореографічна культура; творча

Аннотация:

Ускова Алена, Червонская Лилия. Формирование хореографической культуры творческой личности средствами классического танца. В статье исследована содержательная наполненность формирования хореографической культуры личности будущих хореографов средствами классического танца. На основе изучения научно-методической литературы уточнено содержание понятия «хореографическая культура личности», под которым понимается процесс общей хореографической подготовки: развитие творческих способностей и исполнительской деятельности личности жанрами хореографического искусства. Проанализированы теоретические работы отечественных и зарубежных ученых и выяснено, что обучение классическому танцу будущих специалистов является одним из важнейших и необходимых жанров в формировании личности хореографа. Опираясь на систему общих функций искусства, определены функции исследуемого феномена в их совокупности (креативная, сугестивная, гедонистическая и исполнительская). Определено, что для успешного овладения студентами дисциплиной «Теория и методика преподавания классического танца» необходимо использовать такие научно-методологические подходы: 1) аксиологический, который предполагает создание нравственно-эстетических ценностей и художественных традиций хореографического образования; 2) культурологический, предусматривающий раскрытие украинского хореографического искусства, повлиявшего на исполнительскую деятельность выдающихся хореографов и содержание художественно-педагогической деятельности будущих хореографов; 3) когнитивный, влияющий на формирование хореографических навыков и умений, а также адекватную самооценку и поведение личности; 4) инновационный, предусматривающий нетрадиционное использование форм, методов и приемов в учебном процессе; 5) деятельностный, который создает направленность профессиональной подготовки будущего хореографа на успешную практическую деятельность, а также самообразование и творческую самореализацию. Обобщая сказанное выше, можем утверждать, что формирование хореографической культуры личности средствами классического танца является своеобразным процессом, формирующим у будущих хореографов профессиональные знания, умения и навыки с помощью особых пластических упражнений.

Ключевые слова:

хореографическое искусство; хореографическая культура; творческая

Resume:

Uskova Aliona, Chervonska Liliya. The formation of choreographic culture of creative personality by means of classical dance. In the article it is investigated the content of the formation of creative personality's choreographic culture of future choreographers by means of classical dance. After analyzing the scientific and methodological literature, the meaning of the concept «choreographic culture of creative personality» is clarified, which involves the process of general choreographic training: the development of creative abilities and performance of choreographic art. The analysis of theoretical works of domestic and foreign scientists shows that teaching classical dance to future professionals is one of the most important and necessary means in the formation of choreographic art of creative personality. Taking into account the system of general art functions, the functions of the studied phenomenon in the unity of creative, suggestive, hedonistic and performing functions are determined. In the course of the research it is identified scientific and methodological approaches in the educational process: 1) axiological approach, which involves the creation of moral and aesthetic values and artistic traditions of choreographic education; 2) culturological approach, which provides coverage of Ukrainian choreographic art, that influenced the performance of outstanding choreographers, contributes to the content of artistic and pedagogical activities of future specialists; 3) cognitive approach, which affects choreographic skills and abilities formation, as well as adequate self-esteem and behavior of the creative personality; 4) innovative approach, which involves the non-traditional use of forms, methods and techniques in the educational process; 5) activity approach, which creates a focus on the organization of the future choreographer's professional training for successful practical activity, as well as self-education and self-realization of the personality's creative activity. Summarizing the results of the research, a conclusion is made that the formation of choreographic culture of creative personalities by means of classical dance is a kind of process forming the future choreographers' professional knowledge, skills, abilities through special plastic exercises.

Key words:

choreographic art; choreographic culture; creative personality; classical

Постановка проблеми. Початок ХХІ століття – парадоксальний і водночас надзвичайно цікавий період становлення та розвитку освітньо-культурного простору України. Система культурних відносин між діячами мистецтва і владою була невіддільним складником мистецько-освітнього процесу: розвиток творчої особистості передбачав вимушений пошук балансу між творчою діяльністю і політичним тиском; стильові протиріччя були рушійною силою адаптації творчої особистості до соціокультурних умов.

Мистецтво хореографії вирізняється особливою диференційованістю, специфічністю, системністю, відмінною спрямованістю естетичних засад, різними векторами репертуарної політики, самою манерою виконавської діяльності і завданнями, які прагне виконати творча особистість.

Загальновідомо, що навчання хореографічного мистецтва – це особливий спосіб, який формує моральні відносини, емоційність творчої особистості, її розвиток, дає змогу створити умови для її творчої діяльності. Невичерпність і краса хореографії уможлиблює прилучення майбутніх фахівців до мистецтва. Дослідник танцювального мистецтва О. Калинчук (2005) твердить, що хореографія створює та впроваджує свої закони осягнення світу, засновані на конкретній відповідності життєвого й художнього матеріалу, на правильності метафоричного образу віддзеркалення життя (с. 48–49).

Змінюючи змістову наповненість, різновиди танцювальних форм художньої практики хореографічного мистецтва пройшли тривалий історичний шлях. З часом, видатні хореографи створили загальну систему, яка є основою професійних знань, танцювально-пластичних рухів, виражальних засобів, педагогічних принципів, естетичних і специфічних рис хореографічної культури. За допомогою танцювального мистецтва майбутні хореографи мають змогу набути професійних навичок і вмінь, тобто навчитися слухати, танцювати, сприймати твори, композиції і комбінації як складники навчального процесу.

Сучасне хореографічне мистецтво має багато різноманітних напрямів, які в навчальному процесі надають можливість пізнавати себе, свої фізіологічні можливості та внутрішньо розкрити себе як індивіда. Однак не кожен хореографічний напрям може сформувати з виконавця творчу особистість, здатну сприймати та розуміти хореографічне мистецтво як один зі складників загальної освіти, що може підвищити моральний

і духовний рівень світогляду молоді, її моральну та естетичну культуру, громадянську свідомість. Через те вітчизняну хореографічну культуру розвивають і поширюють нечисленні професійні балетмейстери, творча діяльність яких потребує глибокого та ретельного вивчення. У цьому контексті обрана нами тема «Формування хореографічної культури творчої особистості засобами класичного танцю» є актуальною. Адже без знань основ класичного танцю формування хореографічної культури творчої особистості є доволі складним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у розроблення методологічних, теоретичних і методичних аспектів формування культури творчої особистості засобами хореографічного мистецтва зробили видатні хореографи-педагоги Н. Базарова, А. Ваганова, М. Васильєва-Рождественська, Р. Захарова, К. Зацепіна, А. Климова, Е. Корольова, В. Костровицька, Л. Нагаєва, Г. Настюкова, І. Смирнова, Н. Тарасова, Т. Ткаченко, Т. Устінова, Н. Яценко та інші. Питання історичного та стильового розвитку української народно-сценічної хореографії висвітлено в працях Г. Боримської, П. Вірського, М. Загайкевич, В. Купленник, Ю. Станішевського. Окрему групу становлять дослідження, присвячені творчості видатних балетмейстерів В. Авраменка, В. Верховинця, П. Вірського, М. Соболя, чії новаторські ідеї були спрямовані на виявлення закономірностей лексики класичного і народного танцю, а також на створення якісно нової танцювальної мови сучасної української народно-сценічної хореографії. Дослідження теорії хореографічної культури репрезентовані працями О. Колоска, А. Кривохижі, Т. Чурпіти, Л. Цветкової, які аналізують становлення й розвиток української сценічної хореографії з огляду на синтез класичного та народного танцю. Наукові дослідження у галузі академічного балету хореографічної культури здійснені Ю. Григоровичем, В. Красовською, А. Підлипською, Н. Тарасовим, О. Чепаловим, Ю. Чурко та іншими. До аналізу поняття «хореографічна культура» звертались вітчизняні мистецтвознавці – С. Легка, П. Фриз. Проте процес формування хореографічної культури творчої особистості засобами класичного танцю ще не був предметом комплексного дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування та розкриття особливостей формування хореографічної культури творчої особистості засобами класичного танцю.

Реалізація поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- проаналізувати наукові джерела з окресленої проблематики;
- уточнити поняття «хореографічна культура творчої особистості»;
- визначити науково-методологічні підходи до формування хореографічної культури творчої особистості засобами класичного танцю під час навчання у ЗВО.

Виклад основного матеріалу дослідження. Культуру науковці визначають як історичний і соціальний спосіб творчої самореалізації людини, намагання утвердити смисл людського життя в його співвіднесеності зі смислом існуючого, об'єктивованій у продуктах людської діяльності, ставлення людини до природи, оточення, суспільства, самої себе. Кожний історичний чи національний тип культури є неповторним світоглядом, вибудованим певним сприйняттям людиною дійсності і самої себе. Зміст культури зберігається і передається майбутньому поколінню як важливий принцип світобачення і способу буття людей. Ставлення людини до оточення визначають цінності, що стають важливими для певної групи людей і формують культурний простір.

Розвиток хореографічного мистецтва в сучасному суспільстві зумовлений вимогами часу: руйнуванням традиційних світоглядних пріоритетів, взаємодією художніх напрямів. Історичні факти свідчать про те, що процес становлення класичного танцю сприяв позитивним результатом вирішенню сучасних мистецько-педагогічних завдань у підготовці майбутніх вчителів хореографічного мистецтва.

Творча діяльність і хореографічні здобутки видатних балетмейстерів-педагогів, зокрема знання ними побуту, фольклору, історії, уміння поєднувати термінологію з музичним матеріалом, гармонійно узгоджувати жанр хореографії з костюмами мають велике значення для формування хореографічної культури творчої особистості. Так, видатний педагог, хореограф А. Ваганова (2000) у праці «Класичний танець за власним авторським методом» уперше проаналізувала й схарактеризувала школу класичного танцю, визначила й систематизувала головні принципи побудови уроку з класичного танцю, його естетику, філософію, психологічне сприйняття, розробила методику і технологію вивчення практичних хореографічних вправ.

Розуміння хореографічної культури охоплює творчі процеси, окремі події, художні тенденції і діяльність митців, пов'язаних із танцювальним мистецтвом, його художнім оформленням тощо. Поняття «хореографічна культура» ширше за термін «хореографічне мистецтво і хореографія»,

оскільки деякі форми, стилі танцю нині виходять за межі як загальної характеристики мистецтва загалом, так і хореографії зокрема, бо головним чинником їх є художня форма і принцип (Кривохижа, 2006, с. 7).

Ще видатний балетмейстер Жан Жорж Новерр зазначив: «Гармонія та контраст – це те, з чого народжується краса; у природі немає абсолютної краси і потворності. Якщо це зрозуміти – можна стати митцем!» (*Класики Хореографії*, 1937, с. 59). Творчий діяч підкреслював необхідність того, щоб художнє оформлення балетного спектаклю було гармонійним і створювало певний контраст, зводилось у танцювальному дійстві разом із сюжетом, музикою, у такий спосіб впливаючи на хореографічну культуру виконавців.

Сучасна дослідниця С. Легка (2003) розуміє під хореографічною культурою «сукупність, яка пов'язана з танцем: танцювальне мистецтво, наука запису, творчість постановників, наукове осмислення мистецтва танцю, система хореографічної освіти» (с. 4). Науковець П. Фриз (2007) у роботі «Хореографічна культура як чинник творчого розвитку особистості дитини» окреслив шляхи розв'язання суперечностей між потребами сучасного розвитку хореографії та традиційною системою методів, що забезпечують формування хореографічної культури творчої особистості. Він розглянув хореографічну культуру як соціокультурний чинник творчої діяльності та розвитку особистості дитини, виявив соціальний потенціал хореографічної культури через визначення двох аспектів художнього твору – наявного, актуалізованого у відтворенні, і потенційного, що розкривається в процесі сприйняття глядачем, адже їх єдність забезпечує художньо-естетичний зміст твору (с. 12). Отже, хореографічну культуру творчої особистості ми розглядаємо як процес загальної хореографічної підготовки: розвиток необхідних навичок, умінь і виконавської діяльності творчої особистості жанрами хореографічного мистецтва.

Дослідженням і вивченням теоретично-методичних, історичних проблем художньої практики хореографічної культури займається мистецтвознавча наука – хореологія, яка розглядає питання балетознавства, етнохореологію, семіотику мови танцю, хореографічну систему і методи, хореографічну діяльність у галузі організації художнього керівництва. Теорія хореографічного мистецтва вивчає філософію балету, онтологію танцю, понятійно-категоріальний апарат хореографічної культури і мистецтва (Шариков, 2013, с. 161).

Доведено, що завдяки єдності змісту і форми хореографічна культура впливає на формування

творчої особистості і виконує певні функції, а саме: інформативно-пізнавальну, естетичну, комунікативну та культурно-творчу (Степанюк, 2012, с. 177–180).

Ураховуючи систему загальних функцій мистецтва, можемо визначити функції означеного феномену, які полягають у забезпеченні відповідності конкретній меті навчального процесу:

- креативна функція, яку пов'язуємо з творчим перетворенням дійсності. Така функція виявляється в безпосередньому створенні нових знань, технологій і техніки та їх поширенні;
- сугестивна функція полягає в емоційному впливі хореографічного мистецтва. Емоційний вплив означеного феномену діє на почуття творчої особистості;
- гедоністична функція стосується сфери професійної майстерності хореографічного мистецтва, яка створює ефект естетичної насолоди. Джерелом естетичної насолоди є художня форма, яка перебуває в гармонійній єдності зі змістом;
- виконавська функція хореографічного мистецтва здійснюється на засадах володіння майбутнього фахівця професійними навичками, уміннями відтворювати художньо-образний зміст твору.

Підкреслимо, що всі жанри хореографічного мистецтва використовують елементи класичного танцю, адже класичний танець – це система пластичних різноманітних виразних рухів і положень людського тіла.

З цього приводу талановитий виконавець, педагог, який бачив шляхи вдосконалення фізичного та духовного складників майбутніх артистів, В. Парсегов зауважував, що «балет – це не танці. Це думки і почуття, виражені через пластику тіла» (Холодківський, 1995, с. 10).

Термінологія класичного танцю використовує узагальнені пластичні елементи, які мають французькі назви, наприклад, вправи присідань (*plie*), групи вправ (*battement*), вправи обертань (*pirouette*, *tour*, *fouette*), види положень корпусу (*attitude*, *arabesque*, *batterie* тощо) та інші.

Підкреслимо, що під час виконання практичних завдань викладач застосовує лексику класичного танцю у своєрідному стилістичному переосмисленні, залежно від змісту твору. У такому разі звертаються до певних танцювальних вправ, характерних для хореографічної культури. З огляду на це, вітчизняний дослідник хореографічного мистецтва О. Чепалов (2004) твердить, що «з погляду культурології будь-який твір хореографічного мистецтва може розглядатись як артефакт, у якому найбільш важливим аспектом

вивчення є герменевтична спрямованість, а саме – проблема розуміння та інтерпретації. Водночас має значення також культурно-антропологічний аспект, тобто походження конкретних виразних засобів хореографічного твору і його комунікативна домінанта (виявлення структурних особливостей та семантичних функцій)» (с. 112).

Навчальний процес із хореографічного мистецтва є важливим складником мистецької освіти, оскільки він впливає на формування творчої особистості. З огляду на це, навчальна дисципліна «Теорія та методика викладання класичного танцю» має свою специфічність, де теоретичні знання одразу ж втілюються в практику: пояснення, демонстрація, виконання. Так, на перших заняттях викладач повинен розповісти про виразність класичного танцю, про обов'язкову узгодженість рухів, а далі – показати все це на практиці й оцінити виконання вправ студентами. Основу практичних занять майбутнього хореографа становить система підготовчих вправ класичного танцю, яка є головною в процесі підготовки виконавців. Набуття вмінь і навичок класичного танцю передбачає процес послідовного і систематичного тренування, завдяки якому тіло людини стає більш міцним і гнучким, а рухи – гармонійними і закінченими.

Отже, практичний досвід показує, що комплекс танцювальних вправ, який використовується під час навчального процесу з дисципліни «Теорія та методика викладання класичного танцю» сприяє формуванню хореографічної культури майбутніх хореографів, впливає на підготовку висококваліфікованих викладачів хореографічних дисциплін у новітніх мистецьких закладах освіти, середньому та вищому освітньому закладах.

Процес формування хореографічної культури творчої особистості засобами класичного танцю доцільно розглядати в контексті сучасних теоретико-методологічних підходів, які склалися в науково-теоретичній думці. Проаналізувавши науково-методичну та педагогічну літературу з окресленої проблеми, можемо констатувати, що для успішного опанування студентами дисципліни «Теорія та методика викладання класичного танцю», слід застосовувати такі науково-методологічні підходи:

- аксіологічний підхід, який розглядаємо в контексті морально-естетичних цінностей і мистецьких традицій хореографічної освіти;
- культурологічний підхід передбачає ознайомлення з українською хореографічною школою в контексті системи нормативів виконавської

діяльності та її представників, культури часу як еталону мистецької краси, довершеності, яка впливала на зміст художньо-педагогічної діяльності митців, детермінувала зміст формування в пам'яті школи педагогічних ідей, методів, технологій;

- когнітивний підхід розглядаємо як пізнавальний процес формування хореографічних навичок і вмінь, а також адекватної самооцінки і поведінки творчої особистості;
- інноваційний підхід передбачає нетрадиційне використання форм, методів і прийомів у навчальному процесі;
- діяльнісний підхід розуміємо як спрямованість професійної підготовки майбутнього хореографа на успішну практичну діяльність, а також самоосвіту та самореалізацію творчої діяльності особистості.

Підкреслимо, що підхід розуміється «як комплекс парадигматичних, синтагматичних і прагматичних структур та механізмів у пізнанні або практиці, що характеризує стратегії і програми у філософії, науці, політиці чи організації життя і діяльності людей, які конкурують між собою або історично змінюють одна одну» (*Философский Словарь*, 1991, с. 212). Отже, визначені методологічні підходи і функції в навчальному процесі з дисципліни «Теорія та методика викладання класичного танцю»

сприяють формуванню хореографічної культури творчої особистості майбутніх фахівців.

Висновки. Узагальнюючи викладене вище, можемо твердити, що хореографічне мистецтво має унікальні можливості впливу на людину, тому формування хореографічної культури творчої особистості потрібно розглядати як універсальний засіб особистісного розвитку на основі виявлення індивідуальних здібностей, різнобічних естетичних мотивів, потреб та інтересів. Аналіз наукової літератури дав змогу розкрити сутність хореографічної культури творчої особистості як складного індивідуального процесу. Важливими пріоритетами під час формування хореографічної культури творчої особистості є, на наше переконання, оволодіння технікою класичного танцю в усій її різноманітності; набуття досвіду самостійного вивчення танцювальних вправ; виявлення контекстуальних зв'язків із широким колом інших навчальних дисциплін з хореографічного мистецтва. З огляду на це, вважаємо, що формування хореографічної культури творчої особистості засобами класичного танцю виступає системним процесом, що формує у майбутніх хореографів професійні знання, уміння та навички за допомогою особливих пластичних вправ.

Перспективи подальших досліджень пов'язуємо з визначенням педагогічних умов та принципів, необхідних для успішного опанування студентами дисципліни «Теорія та методика викладання класичного танцю».

Список використаних джерел

- Ваганова, А. (2000). *Основы классического танца*. С-Петербург: Лань. 192 с.
- Калинчук, О. (2005). Сучасні вимоги до хореографічної підготовки майбутнього педагога. *Театральне і хореографічне мистецтво України в контексті світових соціокультурних процесів*: матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. Київ: КНУКіМ. С. 48–49.
- Классики хореографии*. (1937). М. В. Борисоглебский (Ред.). Ленинградский государственный хореографический техникум: Искусство. 358 с.
- Кривохижа А. (2006). *Гармонія танцю: навч.-метод. посібник*. Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка. 90 с.
- Легка, С. (2003). *Українська народна хореографічна культура ХХ століття*. (Автореф. дис. канд. іст. наук). Київ: нац. ун-т культури і мистецтв, Київ. 20 с.
- Степанюк, І. (2012). Хореографічна культура як органічний складник духовного життя особистості. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Філософські науки*, 15, 177–180. Взято з <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnufn>.
- Фриз, П. (2007). *Хореографічна культура як чинник творчого розвитку особистості дитини*. (Автореф. дис. канд. мистецтвознавства). Львів: нац. муз. академія ім. М. Лисенка, Львів. 18 с.
- Философский словарь* (1991). И. Т. Фролова (Ред.). Москва: Политгиздат. 560 с.
- Холодковский, С. (1995, Июнь 2). Испытание балетом. *Зеркало недели*, с. 10.

References

- Vaganova A. (2000). *Fundamentals of classical dance*. SPb: Lan', No 6. 192 p. [in Russian]
- Kalinchuk O. (2005). Modern requirements for choreographic training of future teachers. *Theatrical and choreographic art of Ukraine in the context of world socio-cultural processes*. Materials of II All-Ukrainian. scientific-practical conf. Kyiv: KNUKiM, P.48 - 49.[in Ukrainian]
- Classics of choreographers* / Ed. by Borisoglebsky M.V. Leningrad State Choreographic Technical School: Iskustvo. (1937), 358 p. [in Russian]
- Krivokhyzha A. (2006). *Harmony of dance*. Teaching manual. Kirovograd: RVC KDPU named after V. Vinnichenko, 90 p. [in Ukrainian]
- Legka, S. (2003). *Ukrainian folk choreographic culture of the XX century*. Author's ref. of dis ... cand. of hist. sciences: 17.00.01 Kyiv: Kyiv Nat. University of Culture and Arts. 20p. [in Ukrainian]
- Stepaniuk I. (2012). *Choreographic culture as an organic component of the spiritual life of the individual*. Scientific Bulletin of Lesya Ukrainka Volyn National University. Philosophical sciences. No 15. P.177-180. <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnufn> (access date 15.05.2021). [in Ukrainian]
- Frieze P. (2007). *Choreographic culture as a factor of creative development of the Childs personality*. Author's ref. of dis ... cand. of Art History: 17.00.01 Lviv: Lviv Nat. Music. Academy named after M. Lysenko. 18 p. [in Ukrainian].
- Philosophical dictionary* / Ed. by I.T. Frolova. Moscow: Politizdat, (1991). 560 p. [in Russian]

- Чепалов, О. (2004). Когнітивні аспекти хореографічної лексики. *Культура України: зб. наук. праць. Вип. 14. Мистецтвознавство. Філософія*. Харків: Харк. держ. академія культури. С. 109–126.
- Шариков, Д. (2013). *Мистецтвознавча дисципліна хореологія як феномен художньої культури: монографія*. Київ: КіМУ. 204 с.

Відомості про авторів:**Ускова Альона Леонідівна**

uskovaalena555@gmail.com

Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
вул. Гетьманська, 20, м. Мелітополь,
Запорізька обл., 72312, Україна

Червонська Лілія Миколаївна

chervonskay@ukr.net

Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
вул. Гетьманська, 20, м. Мелітополь,
Запорізька обл., 72312, Україна

doi: 10.33842/22195203/2021/26/98/103

*Матеріал надійшов до редакції 07. 04. 2021 р.
Прийнято до друку 06. 05. 2021 р.*

- Kholodkivsky S. (1995). Test by ballet. *Mirror of the week*, P.10. [in Russian]

- Chepalov O. (2004). Cognitive aspects of choreographic vocabulary. *Culture of Ukraine. Collection of scientific works. Vol. 14. Art history. Philosophy*. Kharkiv: Kharkiv State Academy of Culture, P.109 –126. [in Ukrainian]

- Sharikov D. (2013). Art discipline of choreology as a phenomenon of art culture: monograph. Kyiv: Kyiv Medical University. 204 p. [in Ukrainian].

Information about the authors:**Uskova Aliona Leonidivna**

uskovaalena555@gmail.com

Bohdan Khmelnytsky Melitopol
State Pedagogical University
20 Hetmans'ka St., Melitopol,
Zaporizhzhia region, 72312, Ukraine

Chervonska Liliya Mykolaivna

chervonskay@ukr.net

Bohdan Khmelnytsky Melitopol
State Pedagogical University
20 Hetmans'ka St., Melitopol,
Zaporizhzhia region, 72312, Ukraine

doi: 10.33842/22195203/2021/26/98/103

*Received at the editorial office 07. 04. 2021.
Accepted for publishing 06. 05. 2021.*